

Visszatérés Európához?

Történelmi Igazságtétel Bizottsága: Semmilyen reform nem kerülheti meg az állásfoglalást

A nemzetnek szüksége van a múltról alkotott világos képre, a félelem nélküli jelenre, mert különben, nem képes demokratikus, értelmes, mindenki számára vállalható jövőt tervezni – vallják 43-an azok, akik megalakították a Történelmi Igazságtétel Bizottságát (TIB). E bizottság munkájáról beszélt lapunknak a történelmi szekció vezetője, Ungváry Rudolf.

● Milyen céllal alakult a Történelmi Igazságtétel Bizottsága?

– Ez év tavaszán az 1956-os forradalom történetét résztvevői és kivégzett vezetőinek hozzátartozói alakították meg a Történelmi Igazságtétel Bizottságát. (Jogi és kegyeleti szekció működik a történelmi mellett.) Az aláírók felsorolására nyilván terjedelmi okok miatt nincs hely, de néhányat megemlítek: *Darvas Iván, Főrsi István, Hankiss Elemér, Litván György, Mensáros László, Széll Jenő, Újhelyi Szilárd, Vársárhelyi Miklós, Rácz Sándor.* Konceptiónk szerint a tények, adatok és dokumentumok segítségével lehet tisztázni az igazságot, és kérni a történelmi perújratelvélt. Azért van létfeltétele bizottságunknak, mert véleményem szerint Magyarországon semmiféle reform nem kerülheti meg az állásfoglalást az 56-os forradalom ügyében.

● **Úgy gondolja, hogy a TIB is hozzájárulhat ahhoz, hogy közmegegyezés, illetve nemzeti egység jöhet létre 1956 ügyében?**

– Mielőtt erre a kérdésre válaszolnék, szeretnék egy dolgot tisztázni: kiegyezés csak akkor jöhet létre, ha a problémákat nem söpörjük a szőnyeg alá. Az 1867-es kiegyezéssel kapcsolatban is azt mondták a hatalmon lévők, hogy a nemzet egységes, nem megosztott. Jó lenne, ha 1956 kérdésében már úgy járnánk el, ahogy az egy európai kultúrnmzet esetében elvárható.

Ami a nemzeti egységet illeti, az véleményem szerint valószínűleg csak pillanatokra jöhet létre, mert olyan, mint a boldogság. A valóság viszont az, hogy az egymással szemben álló – jó esetben egymás legalitását elismerő – erők küzdelmében jöhet létre a nemzeti egység. Ahhoz hozzá tartozik a demokrácia alapismérvének elfogadása: mindenki egyenlő, aki mások egyenlőségét elismeri.

Ezek után logikus: ha a most készülő kiegyezésből kirekesztjük azokat, akik az 1956-os forradalom a demokratikus Európához való visszatérés volt, akkor ez egy rothadt kompromisszum lesz.

● Kik akar ezzel megvádolni?

– Senkit sem szeretnék megvádolni, de ha ezt nem sikerül elkerülni, akkor ebben elsősorban nem személyek lesznek hibásak, hanem a nemzet történelmileg meghatározott beidegződései. Nyomatékosítanám azt, hogy a bizottság a maga létevel a teljes igaz-

ságtétel álláspontját képviseli. Mindamelllett az Európához való visszatérés folyamatát is érzékeltetni kívánjuk, vagyis azt hogy 1848, 1918, 1945–48 kísérleteit folytatta 1956, azaz a demokratikus Európához való kapcsolódást.

● **Az évszámok azt sugallják, hogy a bizottság nem egyes embereknek és csoportoknak akar igazságot tenni. Vagy tévedek?**

– A TIB nemcsak egyes eseményeket kíván visszaállítani a nemzet emlékezetébe, hanem az 1945 utáni teljes korszakot. Ezen belül azonban az 56-os forradalom kulcsszerepet játszik, mert vele kezdődik és végződik a szembesülés a közelmúlttal.

● **Mi vagy ki akadályozza munkájukat?**

– Elsősorban a bizalmatlanság. A hatalmat gyakorlók részéről az a félelem, hogy számukra az istenek alkonya következik be.

● Jogos ez a félelem?

– Erkölcsei értelemben igen, hiszen az MSZMP nem határolta el magát egyértelműen a Magyar Dolgozók Pártjától. De a bizalmatlanság félelme a hatalomból kirekesztettek részéről is fennáll; attól félnék, hogy megint kijátsszák őket.

● **Az eddigiekből az következik számomra, hogy 56 kérdésében a bi-**

(Folytatás a 8. oldalon)

Visszatérés Európához?

(Folytatás a 7. oldalról)

zottság nem tud kompromisszumot kötni.

– Valóban, számunkra egyértelmű, hogy 1956-ban forradalom volt. Ugyanakkor a TIB elhatárolja magát mindenféle atrocitástól és lincseléstől. De csendben megjegyzem azt is, hogy a lincselések ugyanúgy hozzátartoznak 1956-hoz, mint 1848-hoz. Emlékezzünk csak a versre: „Lamberg szívében kés”. Vagy az nem lincselés volt?

● **Végül egy jogilag abszurd kérdés tolakodik elő. Lehet-e népszavazást tartani 1956 megítéléséről?**

– Ha lenne ilyen népszavazás, szerintem nem lenne kérdéses az eredménye: forradalom volt. De történelmi események megítéléséről népszavazást a világon sehol sem rendeznek. Ezért a válaszom az, hogy szabad választás esetén az egymással versengő demokratikus pártokra adott szavazatok döntenék el, hogyan vélekednek az emberek.